

Epäspesifi evidentialiaali: nykysuomen *tiettävästi*

MINNA JAAKOLA

1 Johdanto

Nykysuomen *tiettävästi* ilmaisee kannanottoa tiedon varmuuteen, jaettavuuteen ja konventionaalisuuteen ja on siten modaaliselta merkitykseltään sekä episteeminen että evidentialiaalinen. Kiinnostavaa on, että se voi saada aikaan kaksi päinvastaista epistemistä tulkintaa. Se on sana, jota käyttämällä voi esittää väitteen ensinnäkin siten, että varmuuden suhteen jää hiukan pelivaraa: asia on nimenomaan saadun tiedon valossa melko varmaa (esim. *Tiettävästi tulituksessa ei kuollut ketään*, sanomalehti). Toisaalta se on keino, jolla voi lisätä esitettyjen perustelujen hyväksyttävyyttä vetoamalla siihen, että asia on jaettavissa olevaa tietoa, johon puhetilanteen osallistujilla voi olla pääsy (esim. *Tiettävästi kuitenkin Raamattu kieltää laskemasta siemeniä maahan*, Internet, keskustelupalsta). *Tiettävästi* on siis sana, jota voi käyttää argumentoinnissa sekä suojauksena että takauksena (ks. Kakkuri-Knuutila 1998: 256). Kirjoituksessani käsittelen sanan polysemiaa ja pohdin sitä, miten eri merkitystulkinnat syntyvät ja minkälaisessa suhteessa nämä erilaisilta näytävät merkitysulottuvuudet ovat toisiinsa.¹

Tiettävästi on leimallisesti kirjoitetun kielen sana. Artikkelini pyrkii tästä näkökulmasta liittymään sellaiseen keskusteluun modaalisuudesta, jossa otetaan huomioon konteksti, kielenkäyttötilanne ja sen osallistajat. Monet modaalisuutta koskevat tutkimukset lähestyvät ilmiötä enemmän tai vähemmän puhujakeskeisesti, mutta kahdenkymmenen viime vuoden aikana puhujakeskeisyyttä on myös purettu ja sekä epistemisten että evidentialiaalisten kielenainesten on osoitettu olevan merkitykseltään myös intersubjektiiivisia (ks. esim. Laitinen 1992, 1993; Kangasniemi 1992; Forsberg 1998; Lehtinen 1997: 234; Mushin 2001; Kärkkäinen 2003; Aikhenvald 2004: luku 10). Oma kontekstikäsitykseni nousee kognitiivisesta kielentutkimuksesta, jonka piirissä korostetaan niin sanottua ensyklopedista merkitysnäkemyä. Kielellinen yksikkö, esimerkiksi sana, ei sinänsä **kanna** tai **sisällä** merkitystä. Sana on vihje, joka avaa pääsyn erilaisiin kielellisiin ja ei-kielellisiin tietokehyksiin, ja merkitys syntyy sanan ja sen eri-

---

1. Kiitän lämpimästi hyödyllisistä huomioista Virittäjän nimettömiä arvioijia sekä keskustelusta ja kommentista evi-piiriä: Markku Haakanaa, Taru Nordlundia, Tiina Onikki-Rantajääsköä ja Eeva-Leena Seppästä. Kiitos myös Ritva Pallaskalliolle lähdevihjeistä sanomalehtikielen osalta.

laisten kontekstien yhteisvaikutuksena. (Esim. Fauconnier 1994: xxii; Langacker 2008: 39; Evans & Green 2006: 215–220.) Toistaiseksi kognitiivisen leksikaalisen semantiikan kiinnostus on suuntautunut erityisesti spatiaalisiin grammeihin ja toisaalta verbeihin (ks. esim. Evans & Green mt. luku 10 ja siinä mainittu kirjallisuus); vähemmän on kokemusta siitä, mitä ensyklopedisesta merkitysnäkemyksestä seuraa, kun tutkitaan adverbien ja partikkeleiden merkitystä suhteessa niihin tietorakenteisiin, jotka ovat tekstuaalisia ja vuorovaikutuksellisia.

2 *Tiättävästi* kieliopissa, sanastossa ja aineistoissa

Morfologisesti *tiättävästi* on *tietää*-verbin konsonanttivartaloon perustuva passiivin VA-partisiipin *sti*-johdos. Nykysuomessa *sti*-johdokset muodostavat yleisimmän ja produktiivimman adverbijohdostyyppin (ISK 2004: § 373). ISK:n sanaluokkajaossa *tiättävästi* asettuu kuitenkin adverbien ja partikkelien välimaastoon (mt. § 680, 1601, 1606). Partikkelimaista on taipumattomuus ja se, että sana ei saa määritettä eikä itse toimi määriteasemassa. Adverbeille tyypillistä puolestaan on, että *tiättävästi* on rakenteeltaan varsin läpinäkyvästi monimorfeeminen. VA-partisiipista muodostetut *sti*-johdokset ovat merkitykseltään modaalisia, ja *tiättävästi* asettuuikin osaksi kognitio- ja havaintoverbeistä johdettujen episteemis-evidentiaalisten sanojen paradigmaa (esim. *arvattavasti, havaittavasti, luultavasti, nähtävästi, oletettavasti, otaksuttavasti, toivottavasti, valitettavasti*). Toisaalta nykysuomessa *tietää*-verbin konsonanttivartaloiset muodot esiintyvät vain passiivin leksikaalistumina (*tietty, (tehdä) tiättäväksi* vs. vokaalivartaloiset *tiedetty, tiedettävä*), ja tällaista kiteytyneisyyttä voi pitää tyypillisempänä piirteenä partikkeleille kuin adverbeille. Olen tyytyväinen ISK:n ratkaisuun sijoittaa sana kahden sanaluokan rajalle, sillä se ilmentää sekä kieliopin että kyseisen sanan olemusta (kieliopin kategorioiden jatkumonluonteisuudesta ks. esim. Langacker 2008: 96; Evans & Green 2006: 28–40; Leino 1993: 38–39). Yksinkertaisuuden vuoksi nimitän sanaa, silloin kun viittaus sanaluokkaan on tarpeen, partikkeliksi.

Syntaktisesti *tiättävästi* asettuu lauseen irrallisen määritteen ja liitynnäisen välimaastoon (ISK 2004: § 870, 963, 1000, 1606). Samankaltaisuus kommenttiadverbien (esim. *varmasti, todennäköisesti, mahdollisesti*) kanssa näkyy muun muassa siinä, että *tiättävästi* toimii lauseessa ”kommenttiadverbialin” kaltaisesti eli se ”esittää arvion tilanteen todennäköisyydestä, esim. *varmasti, ilmeisesti*, ilmaisee asennoitumista sanottuun, esim. *kumma kyllä, onneksi*, tai kommentoi sanottua” (mt. § 667; episteemisistä kommenttiadverbeista ks. Orpana 1988: 99–118). Vaikka *tiättävästi* ei toimi lausekkeen määritteenä (ks. ISK 2004: § 963), se ilmaisee vaikutusala-suhteita, toisin sanoen osa lauseesta tulee tulkituksi sen aikaansaamassa tulkintakehyksessä.

Nykysuomen sanakirjan (NS) mukaan adverbien *tiättävästi* merkityksiä ovat ’saadun tiedon mukaan, sikäli kuin, sen mukaan kuin tai niin kuin (yleisesti) tiedetään, on tunnettua, niin kuin asian (yleisesti) arvellaan, uskotaan olevan; tiedettävästi’ (s. v. *tiättävästi*). NS antaa seuraavat esimerkit:

[N. on t. hyvin sairaana. Haastettava on t. poistunut maasta. Maailman t. mahtavin vesiputous. Tämä oli t. ensimmäinen kerta, kun – – | Tuleeko rehtori mukaan? – T. | Vai eikö Aatami olekaan sinun esi-isäsi. – T. Jotuni – No, t. [=arvatenkin, tietysti] lennätit lemmosti löylyä hyvän asian puolesta? Kianto. Kun se konttoristi nyt antaisi hänelle anteeksi. Mutta t. [=luultavasti, todennäköisesti] se nauraa hänelle Leht. T. [= ilmeisesti] hän siis ansaitsi melkoiset rahat. Sill.

Suomen kielen perussanakirjan (PS) selitteestä referointimerkitys 'saadun tiedon mukaan' jostain syystä puuttuu, ja jäljellä on vain tiedon jaettavuutta ilmaiseva merkitys 'niin kuin asian (yleisesti) tiedetään, arvellaan t. uskotaan olevan, luultavasti' (PS s. v. *tietty*). PS:n esimerkkivirkkeinä ovat *Hän on tiettävästi sairaana* ja *Suomen tiettävästi vanhin tammi*. Nykyteksteissä referointimerkitys on kuitenkin vahvasti läsnä (ks. lukua 4).

Nyky-suomen *tiettävästi* kuuluu kirjoitettuun kieleen. Se ei esiinny murreaineistoissa (esim. digitaalisen muoto-opin arkiston haku antaa kaksi esimerkkiä 304 000 murrelauseen joukosta, 14.8.2009), ja keskusteluaineistoissa se on erittäin harvinainen.² Kielipankin kaunokirjallisuuden korpuksessa partikkelista *tiettävästi* ei ole yhtään esiintymää, ja korpuksen ainoan aikakauslehden, *Tekniikan maailman* vuosikertojen 1995–1997 tulos on kaksi esiintymää. ISK:n (2004: § 1601) otanta Parole-korpuksesta antaa samansuuntaisen kuvan sanan yleisyydestä: *tiettävästi* on marginaalinen kaunokirjallisuuden teksteissä; se on viidenneksi yleisin listattu modaaliadverbi sanoma- ja aikakauslehdissä, mutta se on huomattavasti harvinaisempi kuin kolme yleisintä *ehkä*, *varmasti* ja *ilmeisesti*. Suomen *tiettävästi* on siis leimallisesti kirjoitetun asiatekstin partikkeli ja tarkemmin erityisesti sanomalehden (tai sen kaltaisten medioiden) tiettyjen juttutyypin sana. Lisäksi sanaa käytetään kiinnostavasti internetin keskustelupalstoilla. Keskityn tässä kirjoituksessa kuitenkin juuri sanomalehtiaineiston merkityskirjoon ja Kielipankin korpuksen neljän sanomalehden otokseen (taulukko 1).

Taulukko 1.

Käytetyt Kielipankin osakorpuksat ja partikkelin *tiettävästi* esiintymät niissä.

Karjalainen1995	188
Aamulehti1995	164
Demari1995	101
Iltalehti1996	50
Tekniikan maailma1995-1997	2
Otava (kauno1993)	0
Yhteensä	505

Tiettävästi esiintyy sanomalehden kaikissa juttutyypeissä: tyylilajiltaan neutraaleissa juttutyypeissä uutisissa (1a–b), mutta lisäksi moniäänisemmissä juttutyypeissä

2. Esim. Eeva-Leena Seppäsen keräämässä kolmen ja puolen tunnin aineistossa (ks. Seppänen 1998: 14–15) *tietää*-verbien kiteymien joukossa ei ole yhtään *tiettävästi*-muotoa.

kuten reportaaseissa, taustajutuissa, kolumneissa ja pakinoissa, joissa tyyli voi olla esimerkiksi humoristinen (2) (sanomalehden juttutyypeistä ks. esim. Pietilä 2008; Miettinen 1988).

- (1) a. **Tiättävästi** kukaan ei kuollut eikä loukkaantunut räjähdyksessä, mutta ainakin osa asukkaista jäi loukkuun huoneistoihinsa. (Aamu1995.)
b. Ojaanajosta selvittiin **tiättävästi** vähin henkilövahingoin. (Karj1995.)
- (2) Kukahan minäkin olen? / Viisaat ovat nyt päättelleet, että kissa ei tiedä olevansa kissa. / Tosin emme tiedä, onko kissoilta kysytty mitään. Turha meidän olisikin kysyä, me viisaat nimittäin emme saa selvää kissojen puheesta. / Kissan ja muidenkin eläinten inhimillisyyttä on pohdiskeltu epäilijöiden seurassa Skepsiksessä. Kissoja ei **tiättävästi** ole jäseninä. / Toinenko kissa? Simpanssi oivaltaa kahdessa päivässä, että peilillä voi peilata. Kissan aivoituksista ei ole päästy perille. (Aamu1995.)³

Juttutyyppi on yksi kontekstin taso, joka määrittää osaltaan tekstin vuorovaikutuksellista funktiota ja tyyliä (ks. esim. Saukkonen 2001; Pietilä 2008: 39), joilla puolestaan on vaikutusta partikkelin merkitystulkintoihin. Esimerkiksi uutisen ja taustajutun funktiona on tiedon välittäminen, kun taas kolumni on tyyppillisesti suostutteleva ja viihdyttävä. Esimerkki 2 vaikuttaa uutisoivan ajankohtaista tapahtumaa, mutta sen sävy on kauttaaltaan moniääninen, mikä vaikuttaa myös siihen tulkintaan, joka partikkelille *tiättävästi* syntyy – ja toisaalta partikkeli on rakentamassa tekstin moniäänisyyttä. Toisaalta neutraalinsävyyteen selostukseen voi sisältyä repliikki, jonka lokaalinen konteksti on jollakin tapaa affektinen tai humoristinen, vaikka uutinen kokonaisuudessaan ei ole (esim. – **Tiättävästi** missään perustuslaissa ei sanota, että RKP:n täytyy olla hallituksessa, *vitsaili Anderson*. Demari1995).

Uutinen on siinä mielessä keskeinen juttutyyppi, että siinä *tiättävästi* liittyy tyyppillisesti spesifiin ja uuteen tietoon, kun taas muissa juttutyypeissä ilmaistavan tiedon olemus vaihtelee enemmän. Lähdenkin liikkeelle partikkelin käytöstä spesifin tiedon ilmauksissa ja uutisen juttutyypissä (4.1) ja etenen siitä moniäänisempiin kontekstityyppeihin ja toisenlaisiin tiedon lajeihin (4.2 ja 4.3). Luvussa 4.4 kuvaan partikkelin keskeiset tekstiä jäsentävät funktiot. Aineiston analyysin jälkeen esitän tiivistetysti merkityskuvauksen kognitiivisen kieliopin (Langacker 1987, 1991, 2008; Leino 1993) kehityksessä. Aloitan kuitenkin esittelemällä seuraavassa luvussa analyysin lähtökohtia ja metodiikkaa ja pohtimalla myös tietämisen eri tapoja.

---

3. Esimerkki on kokonainen teksti. Olen merkinnyt kappalejaot kauttaviivalla. Ilmeisesti viimeiset kolme virkettä ovat kuvatekstiä. Kielipankin aineistossa kuvia tai jutun aukeamakontekstia ei ole saatavilla, mikä vaikeuttaa juttutyypin tunnistamista. Kielipankin ongelmallisuudesta tekstuaalisen tarkastelun aineistona ks. Makkonen-Craig 2005: 36.

3 Lähtökohtia

Modaalisuudella tarkoitetaan jonkinlaista asennetta tai näkökulmaa sanottuun (esim. ISK 2004: § 1551 ja siinä mainittu kirjallisuus; Bybee, Perkins & Pagliuca 1994; Laitinen 1992; Lehtinen 1997; Forsberg 1998 ja näissä mainittu kirjallisuus): ”modaalisilla kielenaineiksilla puhuja ilmaisee, onko asiointila hänen mielestään tai yleisesti ottaen varma, välttämätön, todennäköinen, mahdollinen, epävarma tai mahdoton, pakollinen tai luvallinen, toivottava tai epätoivottava, ulkoisista tai sisäisistä edellytyksistä riippuvainen” (ISK 2004 mp.). Yleistäen modaalisten adverbien ja partikkelien merkitykseen kuuluu lausuman jonkin elementin ja kielenkäyttötilanteen kytkös. Se, minkä tulkinnan ”kielenkäyttötilanne” tutkimuksissa saa, vaihtelee esimerkiksi sen mukaan, miten puhujakeskeisiä tai miten kontekstittietoisia näkökulmat lekseemien merkityksen kuvauksessa ovat.

Kognitiivisen kieliopin ajattelussa kielenkäyttötilanne on tausta, jota vasten kielellisten ilmausten tulkinnat tehdään. Kielenkäyttötilanne esitetään *ankkuripaikkana* (*ground*), johon kuuluvat puhuja, kuuliija ja heidän vuorovaikutuksensa sekä puhutilanteesta erottamattomat olosuhteet (aika, paikka) (Langacker 2008: 259; Verhagen 2007: 59–60, ks. myös Etelämäki, Herlin, Jaakola & Visapää 2009: 174–175). Kirjoitetun kielen kielenkäyttötilanne jäsentyy tietysti ajan ja paikan suhteen aivan erityisellä tavalla, mutta viestin lähettäjä ja (oletettu) vastaanottaja sekä heidän suhteensa kuuluvat ”tekstitalanteeseen” (puhutilanteen ja tekstin konstruoiman kielenkäyttötilanteen erosta ks. esim. Langacker 2008: 477–478). Lehtiteksteissä kirjoittajan ja lukijan välinen suhde näyttyy erityisesti tietämisen tason ja esimerkiksi jaetun vs. uuden tiedon erilaisina konstruoineina. Siksi kielenkäyttötilanteen yhdeksi aspektiksi nousee jonkinlainen ”yhteinen tausta”. Langacker kuvaa tällaista ulottuvuutta diskurssiavaruutena (*current discourse space*, Langacker 2001, 2008: 59–60, 466). Sitä voi luonnehtia mentaaliseksi tilaksi, johon kuuluu sellaisia seikkoja kuin informaattiorakenne mutta myös puhujan ja kuulijan taustatieto meneillään olevista asioista. Diskurssiavaruus on lähtökohtaisesti dynaaminen siten, että kielenkäyttötilanteen osallistajat päivittävät sitä muun muassa modaalisilla ilmauksilla kuten esimerkiksi episteemisillä partikkeleilla. Kognitioverbeistä johdetut adverbit ja partikkelit ovat yksi leksikaalinen keino merkitä tiedon erilaisia jäsentyneisyyden asteita. Niiden avulla kirjoittaja voi ohjeistaa kielenkäyttötilanteessa vastaanottajaa siitä, mitä ajatellaan yleistiedoksi, yhteiseksi tiedoksi tai jostakin lähteestä peräisin olevaksi spesifiksi tiedoksi.

Partikkelien kaltaisten lauseen irrallisten määritteiden tai lisäysten kuvausta on kognitiivisen kieliopin teoriakehyksessä pohdittu vasta vähän (vrt. esim. sanaluokkakuvaus Evans & Green 2006: luku 16; Langacker 2008: 112–160; ks. Langacker 2001; Etelämäki & Jaakola 2009). Adjektiivit ja niihin johtosuhteessa olevat adverbit kuvataan konjunktioiden ja adpositioiden tapaan relationaalisina predikaatteina, joiden skemaattinen merkitys on ilmaista suhdetta kahden entiteetin välillä. Tyypillisesti adverbi verbin määritteenä osoittaa relaation, jonka muuttujana⁴ on verbin osoittama

4. Adverbin osoittamassa relaatiossa asteikko toimii käsitteellisenä taustana, *kiintopisteinä* (*landmark*) ja vaikutusalassa oleva asiointila siihen suhteutuvana *muuttujana* (*trajectory*) (termeistä Langacker 1987: 217–220, 2008: 70–73, 116; Leino 1993: 80–81).

prosessi ja kiintopisteenä adverbien hahmottama kognitiivinen alue tai asteikko, jolle prosessin jokin ulottuvuus asettuu. Esimerkiksi lauseessa *poika juoksee nopeasti* adverbini *nopeasti* ilmaisee juoksemisen asettumista nopeuden asteikolle. (Langacker 1987: 242–243, 2008: 116; Leino 1993: 82). Myös modaaliset partikkelit, muutkin kuin *sti*-johdokset, on luontevaa kuvata relationaalisina predikaatteina, yksiköinä, jotka ilmaisevat kahden entiteetin välistä suhdetta. Jäsennän seuraavaksi episteemis-evidentialisen partikkelin osoittaman relaation olemusta ja pohdin, minkälainen kuvaus tulisi antaa relaation muuttujalle ja kiintopisteelle. Luvun lopuksi tarkastelen modaalisuuden jäsentymistä erilaisille jatkumoille, toisin sanoen asteikoille.

3.1 Partikkeli relaationa

Sanan *tietävästi* vaikutusalassa (sen osoittaman relaation muuttujana) voi olla koko lause, mutta usein vaikutusalassa on vain osa lauseesta (ks. tarkemmin lukua 4.1).⁵ Vaikutusalassa oleva asiointi on kielenkäyttötilanteessa aina jokin tiedollinen entiteetti: jokin asia, jonka tiedettävissä olemisesta sanotaan jotakin. Kognitiivisen semantiikan ensyklopedisen merkitysnäkemyksen perusideoita on, että asioiden tiedolliset ulottuvuudet vaikuttavat siihen, miten niiden merkitys jäsenyy. Langacker (1987: 159–161; ks. myös Evans & Green 2006: 216–220) purkaa lekseemin tulkintaan vaikuttavan ensyklopedisen tiedon jäsentymistä. Sanakohtaisesti tarkoitteeseen liittyvät erilaiset seikat ovat keskeisiä ja vaikuttavat eri tavoin siihen, minkälainen polysemiaverkko sanan semantiikasta muodostuu ja mitkä seikat kulloinkin ovat verkossa keskeisiä.

Langackerin jaottelussa tieto voi olla ensinnäkin a) konventionaalista (*conventional knowledge*) tai ei-konventionaalista. Konventionaalisuus asettuu suhteessa muihin hiukan eri tasolle, sillä se motivoituu kieliyhteisön toiminnasta: mikä tahansa tieto voi olla konventionaalista, kun se on yhteisön jakamaa. Muut ulottuvuudet koskevat sitä, minkälaisia ominaisuuksia puheena olevaan tarkoitteeseen tai asiointilaan voidaan liittää; ne siis liittyvät kulloisiinkin leksikaalisiin käsitteistyksiin.⁶ Tällainen tieto voi olla b) generistä (*generic knowledge*), c) luontaista (*intrinsic knowledge*) ja d) luonnehtivaa (*characteristic knowledge*). Kaikki tietämisen lajit ovat jatkumoa: (a) konventionaalisen ja ei-konventionaalisen tiedon ja (b) generisen ja spesifin, (c) luontaisen ja ulko-kohtaisen tai (d) luonnehtivan ja ei-luonnehtivan faktan välillä.

Äärimmäisesti generiset faktat koskevat kategorian kaikkia jäseniä koskevia pysyviä ominaisuuksia. Generisen tiedon vastakohta on yksittäisiä jäseniä kuvaileva spesifi tieto. Generistä tietoa ovat kiistämättömät (esim. että kissat eivät voi liittyä jäseniksi yhdistyksiin, vrt. esimerkki 2) ja luonnonlakimaisesti voimassa olevat asiointilat (esim. että kesä seuraa kevättä). Tällaiset ominaisuudet pätevät kategorian kaikkiin tapauksiin. Generisen tiedon vastakohta on yksittäisiä tapauksia kuvaileva spesifi tieto.

5. Fennistiikan termi *vaikutusala* (ks. esim. VISK määritelmät s. v. *vaikutusala*) on eri kuin kognitiivisen kieliopin *vaikutusala* (*scope*), jolla viitataan siihen taustan osaan, joka on välttämätön predikaation hahmon käsitteistämässä (suomennos Leino 1993: 51). Tässä kirjoituksessa en käytä termiä kognitiivisen kieliopin merkityksessä.

6. Sanat *tieto* ja *knowledge* kattavat sekä tietämisen prosessina että tiedon merkityksessä 'tiedettävä asia', 'fakta'.

Esimerkiksi USA:n presidenttien suhteen melko geneeristä tietoa olisi virkakauden pituus, mutta erittäin spesifiä tietoa John F. Kennedyn lyhyemmäksi jäänyt toimikausi (Evans & Green 2006: 218). Geneerinen tieto on yleensä konventionaalista tietoa (toisin esim. tieteellinen tieto voi olla hyvin rajatun yhteisön jakamaa), mutta myös spesifi tieto voi tulla yhteisössä siinä määrin toistuvaksi, että se saavuttaa konventionaalistuneen tiedon asteen.

Luontainen tieto (*intrinsic knowledge*) ilmaisee jotakin ilmiöön erottamattomasti liittyvää piirrettä (esim. tieto siitä, että banaani on tyypillisesti kaareva). Luonnehtiva tieto (*characteristic knowledge*) on ilmiölle ominaista ja sitä muista erottelevaa ominaisuutta. Esimerkiksi se, että banaaneja syödään, on ei-luonnehtiva fakta, sillä se ei rajaa banaaneja muista syötävistä hedelmistä. (Langacker 1987: 160–161; Evans & Green 2006: 219.) Nämä kaksi tasoa limittyvät siis melko lailla geneerisen tiedon kanssa. Ne voivat olla modaalisten elementtien merkityksen kannalta tärkeitä ominaisuuksia silloin, kun tiedon relevanttius kielenkäyttötilanteessa nousee korosteiseksi, esim. ironisten tulkintojen yhteydessä (ks. esim. Rahtu 2006: luku 3).

Koska hahmotellut jatkumot jäsentävät tietämistä, ne jäsentävät myös *tietää*-verbin ja sen johdosten merkityksiä. Partikkelin *tiettävästi* kohdalla nimenomaan speiffin ja geneerisen tai konventionaalisen tiedon välinen jatkumo kuvaa relaation muuttujan piirteitä, mutta tietämisen jatkumot liittyvät myös kiintopisteeseen. Morfologisesti purettuna sanan *tiettävästi* merkitys on suunnilleen 'tiedettävissä olevalla tavalla tai olevassa tilassa'. Verbin *tietää* ensisijainen merkitys on ilmaista tietäminen tilana (PS s. v. *tietää*: 'olla selvillä, perillä, tietoinen jstak; tuntee jk; olla vakuuttunut, varma jstak', esim. *Tietää tavaran hinta, junan lähtöaika. Taudin aiheuttajaa ei tiedetä*). Verbi on kuitenkin skemaattinen sen suhteen, mistä ja miten tieto on saatu, ja sama pätee sen johdoksiin. Verbinmuotoon liittyvä referenssiltään avoin passiivimuoto (Helasvuo 2006) rakentaa tiedon jaettavuuden merkitystä. Kantaan liittyvä morfeemi *vA* tekee muodosta partisiipin *tiettävä*, ja suomessa erityisesti kognitioverbien adjektiiviset partisiipit ilmaisevat verbin ilmaisemassa tilassa olemisen ominaisuutta (Salminen 2000: 152; Pekkarinen 2011).⁷ Johtimen *-sti* keskeisiä merkityksiä ovat tavan ja intensiteetin ilmaiseminen (ks. L. Hakulinen 1961: 215; Tuomikoski 1973: 209, 213; ISK 2004: § 373). Sen skemaattista merkitystä voi luonnehtia relaatioksi, jossa vaikutusalueella oleva asiointila sijoittuu jollekin kohtaa kantana olevan adjektiivin hahmottamalla asteikolla.

3.2 Modaalisia asteikkoja

Modaalisena partikkelina *tiettävästi* herättää siis käsitteistyksen asteikosta (skaalasta tietyn kielellisen konstruktion merkityksen jäsentäjänä ks. esim. Huumo 2001; Päiviö 2007: 107–122; Seppänen & Herlin 2009; skalaarisuudesta adverbien ja adjektiivien merkitysrakenteesta sekä skaalan subjektiivisuudesta ks. Orpana 1988: 164). Asteikko

7. Konsonantivartaloinen *tiettävä* on nykysuomessa harvinainen (vs. vokaalivartaloinen *tiedettävä*), mutta esim. Kalevan kielessä adjektiivi esiintyy merkityksessä 'tunnettu' (Jussila 2009) ja vanhassa lakitekstissä merkityksessä 'julkinen' (Ulkuniemi 2007). Nyky-suomessa vokaalivartaloinen *tiedettävä* kantaa myös modaalista merkitystä (*tiedettävä asia* on 'asia, jonka voi tai joka pitää tietää', Pekkarinen 2011).

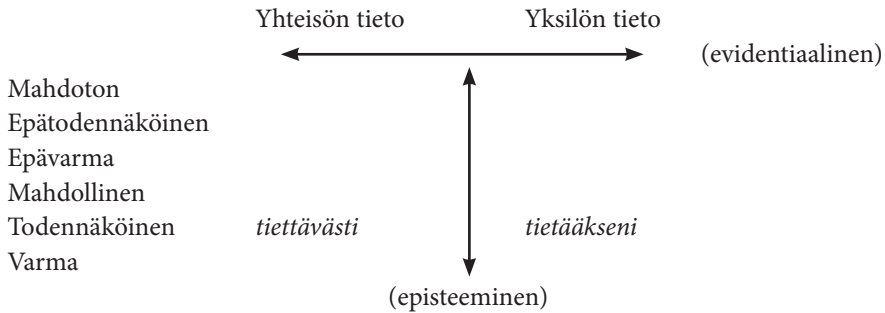
on osa partikkelin kehystietoon jäävää merkitysrakennetta (ks. kognitiivisen kieliopin kuvausta adjektiiveista ja adverbista esim. Langacker 1987: 216). Partikkelin *tietävästi* polysemia merkitsee sitä, että asteikko voi asettua modaalisuuden eri alueille: evidentialinen kognitiivinen alue toimii taustana asteikolle yksilön tiedosta yhteisön tietoon, episteeminen alue taustoittaa asteikkoa kiistämättömästä kiistettävissä olevaan tietoon (ks. kuviota 1).

Asteikko ja sen sijoittuminen modaalisille kognitiivisille alueille kytkeytyvät puhetilanteeseen. Asteikossa konkreetistuu vuorovaikutustilanteessa rakennettu näkökulma, esim. kirjoittajan asenne: tiedon asettaminen modaaliselle asteikolle on samalla näkökulman ottamista siihen, mitä tietämiseen tapaa kulloinkin konstruoidaan, ja tätä näkökulmaa tarjotaan vastaanottajalle. Hyödynnänkin lukijan osalta tietämisen jaettuuden analysoinnissa etnometodologiassa ja keskusteluanalyyseissä kehitettyjä vastaanottajan roolia purkavia kategorioita (Goffman 1981: 128–145; Schegloff 2007; suomeksi Seppänen 1997, 1998). Oman aineistoni kannalta relevantti on teksteihin rakentuva ero tietävän ja tietämättömän vastaanottajan välille siltä pohjalta, että erilaisilla vastaanottajilla voi olla erilainen pääsy käsiteltävään asiaan. Aineistossani pääsy osoitetaan moniulotteiseksi, ja näyttää hyödylliseltä erottaa paikoin tietoon pääsy (tietäminen) ja tiedon saamisen taustalla oleviin prosesseihin pääsy. Esimerkiksi uutismaisten juttutyyppejen oletus on, että lukija tunnistaa vakiintuneita journalistisia käytänteitä.

Jäsenenä vielä lyhyesti ajatusta partikkelin implikoiman asteikon eri ulottuvuuksista. Evidentialisuuden alueella lausuma voidaan merkitä esimerkiksi itse havaituksi, muilta kuulluksi, kuvitelluksi tai havainnoista ja tosiasioista päätellyksi (Aikhenvald 2004: luku 2; ISK 2004: § 1552, 1557). *Tietävästi* on tällaisiin määritelmiin suhteutettuna omaleimainen evidentialiaali: sen merkitykseen kuuluu, että nimenomaan ei ilmaista, mistä tarkalleen ottaen tieto on peräisin tai miten tieto on saatu. Sanan käyttö on kuitenkin aina sen eksplisiittistämistä, että puhujalla on jokin side tiedon alkuperään, ja siinä mielessä *tietävästi* saa myös evidentialisen merkitysulottuvuuden. Tosin evidentialisuus määrittää lingvistiikassa ahtaimmillaan tiedon lähteeseen viittaamisena, ja esimerkiksi Aikhenvald (2004: 4) lukee varsinaisiin evidentialiaaleihin vain kieliopilliset, tiedon lähdettä ilmaisevat elementit (löyhemmistä evidentialisuuden määrittelyistä ks. esim. Chafe 1986: 262; Mushin 2001: 17–35). Fennistiikassa evidentialisuus nähdään kuitenkin yleensä laajemmin episteemisen modaalisuuden yhtenä alalajina (ISK 2004: § 1557).

Kuvio 1 kokoaa yhteen edellä sanottua. Partikkeli *tietävästi* asettaa vaikutusalaan olevan asiailman evidentialisella jatkumolla yhteisön tiedoksi. Sen vastakohdana tässä suhteessa voi pitää possessiivisuffiksillista johdosta *tietääkseni*, joka merkitsee tiedon puhujan tiedoksi.

Kuvio 1.

Tietävästi ja *tietääkseni* episteemisellä ja evidentialiaalisella asteikolla (vrt. ISK 2004: § 1556).

Episteemisellä asteikolla *tietävästi* asettaa asiintilan mahdollisen ja todennäköisen alueelle. Sitä ei käytetä konteksteissa, joissa on kyse erittäin epävarmana esitettävästä tiedosta. Kirjoittajalla on siinä määrin evidenssiä, että tieto on ennemmin 'tiedettävissä olevasti' kuin 'luultavasti' (eikä ei-faktiivinen *luultavasti* soviukaan partikkelin parafrasiksi); esitetty asiintila on mitä ilmeisimmin varmaa nimenomaan joko saadun tiedon tai muun evidenssin perusteella.⁸

Käsittelen seuraavaksi partikkelin *tietävästi* merkitystä aineistoesimerkeissä pitkälti jäsentämällä vaikutusalueella ilmaistuja asiintiloja tietämisen eri jatkumoiden pohjalta. On kuitenkin korostettava, että modaalisen partikkelin asettamassa relaatiassa jäsenet ovat käsitteellisesti monimutkaisia asiintiloja. Sanan vaikutusalueella olevat asiintilat ovat itsessään suhteita, joiden jäsenyyksiä lopulta konstruoidaan kielellisten valintojen kautta. Toisin sanoen partikkeli *tietävästi* on yksi niistä keinoista, joilla asiintiloja jäsennetään geneerisiksi tai spesifeiksi, konventionaaliksiksi tai ei-konventionaaliksiksi. Se, mille kognitiiviselle alueelle *tietävästi* kulloinkin asettuu, onkin sidoksissa kontekstiin monella tasolla. Relaation muuttujan lisäksi tulkintaan vaikuttavat muun muassa juttutyyppi sekä tekstin retoriikka ja argumentaation rakentuminen. Episteeminen ja evidentialiaalin asteikko ja semanttinen alue eivät lopulta ole erilliset, vaan aidoissa kielenkäyttötilanteissa ne usein kytkeytyvät toisiinsa, mikä itse asiassa on luonnollista leksikaalisten käsitteiden käytössä (kognitiivisten alueiden dynamiikasta ks. Croft 1993). Näin on erityisesti silloin, kun partikkelin käytössä varaus ja takaus toimivat yhtä aikaa. Merkityskuvausta onkin tehtävä pala palalta, mikä näkyy myös analyysini jäsennyksessä, jossa seuraan toisaalta laajemman tekstikontekstin, toisaalta partikkelin vaikutusalueella olevan tiedon vaikutusta tulkintoihin.

8. Tästä syystä NS:n esimerkeistä (ks. s. 517) outo on kaunokirjallinen esimerkki Lehtoselta (*Mutta t. [=luultavasti, todennäköisesti] se nauraa hänelle*), jossa viitataan mahdolliseen tulevaan, siis kaikille vielä tietämättömissä olevaan.

4 Sanomalehden *tiettävästi*

4.1 Vaikutusalassa spesifi tieto ja ei-konventionaalinen tieto

Aloitan tarkasteluni uutisista, joissa *tiettävästi*-partikkelin vaikutusalassa oleva tieto on yleensä ei-konventionaalista ja edellä määritellyssä mielessä spesifiä. Suorastaan vakiintunutta sanan käyttö on onnettomuus- ja katastrofiuutisissa niissä kohdissa, joissa kerrotaan tuhoista tai kuolonuhrien ja loukkaantuneiden määristä, siis annetaan utta ja aiheen kannalta relevanttia tietoa.

- (5) a. *Tiettävästi* kukaan ei kuollut eikä loukkaantunut räjähdyksessä, mutta ainakin osa asukkaista jäi loukkuun huoneistoihinsa. (Aamu1995.)
- b. Järistyksen voimakkuus oli 4,9 richteriä, eikä se *tiettävästi* aiheuttanut tuhoa. (Aamu1995.)

Sanaa *tiettävästi* voi pitää yhtenä piirteenä, jolla rakennetaan tekstin uutismaisuutta. Uutisella on aina jokin lähde, ja sellaiset ilmaukset kuin *tiettävästi* tai *jonkun mukaan* ovat yksi uutistekstiin vakiintunut tapa eksplikoida tiedon perustuvan uutisvälittäjän tietolähteisiin (Kuutti & Puro 1998; uutisen tekstilajipiirteistä ks. Kalliokoski 1996; Saukkonen 2001: 156–157, passim; Pallaskallio 2006; kirjoittajan anonymiteetistä uutisissa ks. Stenvall 2011). Uutistekstissä on näin kuultavissa kirjoittajan äänen lisäksi viittaus toiseen (goffmanilaisittain auktorin tai päämiehen ääneen, vrt. Goffman 1981: 144–145).

Uutisen juttutyyppi havainnollistaakin hyvin partikkelin referointimerkitystä, joka liittyy myös lukijan tiedon tason rakentamiseen, ts. diskurssiavaruuden päivytykseen. Partikkelin referointimerkitys sanomalehden kontekstissa, erityisesti uutismaisissa juttutyypeissä, realistuu siten, että kirjoittaja merkitsee sillä esittämänsä asiain tilan tai jonkin sen elementin saavutetuksi journalistisen työtavan mukaisesti. Uutisen uutuu- den⁹ suhteen lukija on tietämätön vastaanottaja (Goffman 1981), mutta vaikka partikkeli ei spesifioi tiedon alkulähdettä, uutisen oletetulla lukijalla on kulttuurista tietoa siitä, että uutistiedolla on jokin perusta. Uutinen on myös siinä mielessä tärkeä kontekstityyppi, että se tuo näkyviin partikkelin kahtaalle aukeavan merkityksen toisaalta tiedon takauksena, toisaalta varauksena. Kun uutisessa luodaan partikkelilla *tiettävästi* viittaus tiedon lähteeseen, se on tiedon varmuuteen liittyvä varaus ('niin paljon kuin saadun tiedon mukaan tiedetään'), mutta viittauksen on mahdollista toimia myös takauksena ('kuten voidaan tietää'). Käsitys tiedon perustumisesta luotettaviin lähteisiin mahdollistaa sen, että *tiettävästi* voikin olla yksi leksikaalinen keino suojata väitettä tai sen perustelua vastaanottajan kritiikiltä myös argumentoivissa tekstilajeissa (vrt. muihin tietämiseen viittaviin takauksiin Kakkuri-Knuuttila 1998: 256).

Onnettomuus uutisissa *tiettävästi* on tyypillisesti virkkeessä, joka kuvailee jotakin tapauksen yksityiskohtaa (esim. juuri loukkaantuneiden lukumäärää). Tämä pä-

---

9. Uutuus on tässä eri asia kuin uutismaisuus; käsittelen sitä enemmän relevanttina annettussa kontekstissa. Uutisen piirteistä ks. esim. Stenvall 2011: 77 ja siinä mainittu kirjallisuus.

tee yleisemminkin sanan käyttöön, sillä aineistoni kaikissa juttutyypeissä sen vaikutus-
alassa (kursivoitu) on erittäin usein jokin asiointilan yksityiskohta, huomattavan usein
ääriarvo (6a–e), määrä (7a–d) tai ajankohta (8a–e).

- (6) a. Kuorevesiläinen Petteri Salonen on *tiettävästi maamme ainoa viljelijä*, joka
hoitaa viljankorjuuta vaille kaikki peltotyöt luonnonmukaisesti hevosella.
(Aamu1995.)
- b. Kyseessä oli *tiettävästi Arafatin ensimmäinen käynti Israelissa lähes 30 vuo-*
teen. (Aamu1995.)
- c. Kyseessä on *tiettävästi vanhin kuivalla maalla säilynyt kanto Suomessa.*
(Aamu1995.)
- d. Lehtinen sai heti Ruhasten jälkeen ihailtavakseen *tiettävästi suurimman*
Suomesta löytyneen korundinpalan. (Aamu1995.)
- e. Velodromilla on viimeksi ja *tiettävästi ainoan kerran* pelattu jalkapallon
pääsarjaa kesällä 1950, jolloin Helsingin Kullervo pelasi siellä ottelujaan.
(Aamu1995.)

Ääriarvoilmausten tulkinta havainnollistaa hyvin partikkelin nykyteksteissä domi-
noivaa varauksen merkitystä: tällaisessa lausekontekstissa *tiettävästi* ilmaisee, että kir-
joittaja sitoutuu tietoon mutta ei täysin jonkin yksityiskohdan varmuuteen.¹⁰ Partik-
kelin *tiettävästi* synnyttämä varauksen tulkintahan kohdistuu nimenomaan vaikutus-
alassa ilmaistuun asiaan: Esimerkeissä 6a–e koko virkkeen ilmaisema asiointila esite-
tään varmana (Salonen hoitaa korjuutyöt hevosella, Arafat kävi Israelissa, kanto on
vanha), mutta varauksellista on se, onko sen tietty yksityiskohta äärimmäisin jolla-
kin asteikolla (hevosvetoisten viljelijöiden lukumäärä, Arafatin vierailun järjestysluku,
kannon ikä jne.). *Tiettävästi*-partikkelin varauksen motivaatio on pitkälti referoinnin
implikoinnissa. Utuisen kehityksessä tieto on varmaa nimenomaan tietolähteiden mu-
kaan, ja jos jostakin saadaan uutta informaatiota tai uusia lähteitä ilmenee, jokin as-
pekti tiedossa voi muuttua. Periaatteessa varaus voi rakentua myös pääteltävissä olevan
tiedon perusteella siten, että jokin uusi seikka päättelyketjussa voi muuttaa tiedon fak-
tuaalisuustason, mutta sanomalehtiaineistossani tällaiset puhtaasti päättelyyn perustu-
vat arviot ovat harvinaisia, ja referoidun tiedon implikaatio on lähes aina läsnä.

Partikkelin *tiettävästi* vaikutusalassa määrät, ajankohdat ja muut spesifit yksityis-
kohdat ovat siinä mielessä samanlaisia episteemisen arvion kannalta kuin ääriarvot,
että myös tällöin varaus kohdistuu tarkkuuteen, spesifisyyden asteeseen.

- (7) a. Manchester United *tiettävästi* maksaa Cantonalle *noin 8 000 punnan viik-*
kopalkkaa. (Demari1995.)
- b. Siinä kuoli *tiettävästi ainakin yksi siviilihenkilö.* (Aamu1995.)
- c. Hämmäläisen isoisän isä Juho Hämmäläinen muutti Suomesta Venäjälle *tiettä-*
västi vuonna 1914. (Demari1995.)

10. Ääriarvot, määrät ja mitat kattavat aineistossani noin kolmasosan kaikista *tiettävästi*-partikkelin
vaikutusalassa olevista entiteeteistä.

- d. Hämeen läänistä ei ole *tiettävästi* kaadettu karhuja *vuosisadan vaihteen jälkeen*. (Aamu1995.)

Kun partikkelin vaikutusalassa on kielto, tulkinnaiksi tulee samantapainen varaus kuin edellä mainittujen ääriarvojen ja määrien kohdalla: asiointilan pätemättömyys esitetään melko varmana tai todennäköisenä vaihtoehtona.¹¹ Sanomalehtiaineistossa kielteisten esimerkkivirkkeiden määrää kasvattaa se, että usein ääriarvot ja määrät kiennetään kielteisinä, ja *tiettävästi*-partikkeliä käytetään esimerkkien 5–7 tapaan varauksellistamaan jotakin asiointilan yksityiskohtaa:

- (8) a. Venäjän puolustusministeri Pavel Gratshev *ei* kuitenkaan *tiettävästi osallistu* kokoukseen. (Karj1995.)
b. *Tiettävästi* kukaan kirjoittajan maanmies *ei ollut käynyt* näin kaukana pohjoisessa. (Demari1995.)
c. *Tiettävästi* yksikään ulkomainen yritys *ei ole yrittänyt* tuoda keinotekoisia korvikemäämiä Suomen markkinoille. (Demari1995.)
d. Nokialaisten edustustoidea *ei ole tiettävästi muualla kokeiltu*. (Demari1995.)
e. *Tiettävästi* näin vedostettuja kuvia *ei ole ennen ollut* Suomessa nähtävänä. (Karj1995.)

Tavallaanhan kielto on yksi ääriarvon muoto, sillä se ilmaisee, että ominaisuus ei koske ketään tai mitään kiellon vaikutusalassa, ja virkkeet olisi mahdollista muodostaa myös myönteisinä (vrt. esim. 8e: ”tiettävästi näin vedostettuja kuvia on nyt ensimmäistä kertaa nähtävänä Suomessa”). Sekä ääriarvon että kiellon kautta ilmaistu varauksellistaminen on usein kytköksissä partikkelin takaus-merkitykseen ’kirjoittajalla ei ole tiedossa sellaista toisen käden tietoa tai pääteltyä tietoa, joka kumoaisi asian’.

Ilman kontekstia ei tietenkään aina ole aivan selvää, kumpaan partikkelin ilmaiseva varaus kohdistuu, ominaisuuden olemassaoloon vai sen äärimmäisyyteen, määrän tarkkuuteen vai johonkin muuhun yksityiskohtaan siinä asiointilassa, jonka määrästä tai laadusta on kyse. Yleensä lauseenalkuisen partikkelin vaikutusalassa on koko lause, ja muutoin varaus yleensä kohdistuu siihen asiointilaan, joka on lauseessa *tiettävästi*-partikkelin välittömin seuraaja, kuten esimerkissä 9a; partikkeli voi kuitenkin poimia vaikutusalaansa yksityiskohdan myös hiukan kauempaa (9b).

- (9) a. Suomi on maailman tunnetuimpiin kuuluvassa taidemuseossa MoMassa muutenkin esillä, sillä *tiettävästi museon viimeinen* tämän vuosituhannen näyttely omistetaan kokonaan Alvar Aallon tuotannolle. (Aamu1995.)
b. Ruotsissa on *tiettävästi* kateissa *pari tuhatta armeijan* asetta. (Aamu1995.)

---

¹¹ Irralliset määritteet, myöskään kommenttipartikkeli *tiettävästi*, eivät periaatteessa asetu kiellon vaikutusalaan (ks. ISK 2004: § 963, 1620).

Esimerkissä 9a kyse on museon ilmeisesti viimeisestä ko. vuosituhannen näyttelystä; näyttelyn teema sen sijaan on laajemman kontekstin perusteella varmana esitetty tieto. Esimerkissä 9b koko jutun otsikkona on lause *Miten paljon varastetaan armeijasta erilaisia aseita?*, joten varaus kohdistuu määrään, ei kateissa olemiseen.

Utuismaisissa juttutyypeissä partikkelin *tiettävästi* vaikutusalassa oleva tieto on tyyppillisesti jäsennetty spesifiksi ja ei-konventionaalistuneeksi, ja lukijalle on konstruoitu paikka uutisen kertomisen kohteena ja siinä mielessä tietämättömänä lukijana. Toisaalta lukija asetetaan tiedon prosessoinnin suhteen osaavaksi lukijaksi. Episteeminen varauksen merkitys – asiointilan tai jonkin sen yksityiskohdan ilmaiseminen episteemisellä asteikolla hiukan epävarmana tai epätodennäköisenä – tulee perustelluksi evidentialiaalisesta merkitysulottuvuudesta siten, että tiedon varmuusaste on lähes varma saadun tiedon mukaan ja ellei ilmene uutta tietoa. Siirryn seuraavaksi tarkastelemaan moniäänisempiä konteksteja.

4.2 Spesifi tieto moniäänisissä konteksteissa

Sanomalehtiaineistoni ainoat esimerkit spesifin tiedon ilmauksista, joissa varauksen merkitys tuntuu hankalalta hahmottaa, ovat teksteissä, jotka paljastuvat lähiluvun jälkeen erittäin moniäänisiksi (11) tai joissa kirjoittaja haluaa vedota siihen, että tieto on riittävän konventionaalistunutta (10). Esimerkissä 10 kyse on haastatteluksi rakennetusta jutusta, jonka aiheena on Suomeen kelpaamattomien kondomien vieminen Baltiaan. Asiasta vastaava taho puolustautuu *tiettävästi*-vuorolla.

- (10) Oletteko sitä mieltä, että Baltiaan kelpaa huonompi laatu kuin meille? – Ne ovat Baltiassa, kuten **tiettävästi** kaikissa muissa EU-maissaikin täysin hyväksytyjä kondomeja! Jokaisella maalla on erilaisia kriteerejä ja meillä ne ovat tiukemmat kuin muualla. (Aamu1995.)

Replikki on moniääninen muun muassa siten, että haastateltava vetoaa *tiettävästi*-virkkeessä yleiseen, tiedettävissä olevaan käytäntöön, toimeksiantajan ääneen (Goffman 1981: 145). Tällöin partikkelin merkitys olisi lähinnä ’kuten yleisesti tiedetään’.¹² Tällaisessa kontekstissa *tiettävästi* tulee lähelle liitepartikkelin *-han* merkitystä, joka implikoi, että ilmaistu asia on kielenkäyttötilanteessa tuttua, yhteistä tietoa (vrt. ”nämä kondomihan ovat kaikissa muissa EU-maissaikin hyväksytyjä”) (ks. A. Hakulinen 2001b [1976]; ISK 2004: § 830). Joissakin kielenkäyttötilanteissa voi olla vuorovaikutuksen kannalta tärkeää tarjota spesifikin tieto diskurssiavaruuteen konventionaalistuneena ja evidentialiaalisella asteikolla kaikille yhteisenä.

Esimerkissä 11 kyse on urheilusivujen taustajutusta. Partikkelin sisältävässä lausumassa ilmaistaan spesifi tieto, urheilijalle annettu kilpailukiello. Kilpailukiellon täytyy olla faktaa, koska seuraavassa virkkeessä tuodaan lisää tietoa sen purkurytyksestä.

12. Toisaalta partikkeli on sijoitettu haastateltavan replikkiin, ja voisi olla mahdollista pohtia sitäkin vaihtoehtoa, että toimittaja sananvalinnalla tuottaa lausumaan jotakin lisä-ääntä, ts. kommentoi haastateltavan argumentointia. Vuoro on merkitty joka tapauksessa affektiseksi huutomerkillä.

Partikkeli ei näytä asettavan lausumaan varausta, ellei sitten kilpailukiellon pituuteen, mutta sanajärjestys ja seuraava virke eivät tue tätä tulkintaa.

- (11) Porissa testeistä ei tingitä. Joku ilkeä voisi väittää, että se näkyy myös osantottajaluettelossa. Eniten puhetta lajin sisäpiireissä lienee herättänyt Kazakstanin poissaolo. Joukkue saapui kyllä Poriin, mutta lähti melkein samantien takaisin. Huhujen mukaan syynä on voimanoston suurimman ihmelapsen Aleksei Sivikonin, 22, kohtalo. 67,5-kiloisten kaksinkertainen maailmanmestari voitti heinäkuussa Intiassa nuorten maailmanmestaruuden sarjaa ylempänä hurjalla sarjalla $310+210+300=820$ kg. Perjantaina Porissa aikuisien MM:n voittaneen Sirajoutdin Bazajevin voittotulos oli lähes 40 kg pienempi! Nuorten MM-kisojen jälkeen Sivikonille on kuitenkin **tiettävästi** langetettu kahden vuoden kilpailukiello. Kazakstanin joukkue yritti Porissa lyhentää suurimman lupauksensa rangaistusta vuoteen, mutta kv. liiton johto ei antanut periksi. (Aamu1995.)

Yksi tulkintavaihtoehto olisi ajatella, että kirjoittaja konstruoi spesifin tiedon siinä määrin konventionaalistuneeksi, että asiantuntija-lukijoilla on siihen pääsy. Sanan *tiettävästi* merkitys olisi silloin kuvauksen oikeellisuuden takaava 'kuten tiedetään' ja tekstuaalinen funktio luoda koheesiota tekstiin. Aineistoni sanomalehtiteksteissä *tiettävästi* on kuitenkin tuskin koskaan tällaisessa funktiossa; toisin sanoen sitä ei käytetä näin spesifin tiedon merkitsemiseen yhteisössä tunnetuksi. Koska partikkelille ei löydy järkevää varauksen tulkintaa, tekstin koherenttiutta tavoitellakseen lukija voisi hakea partikkelin valinnan motivaatiota myös jollakin tavalla humoristisesta tai ironisesta sävystä. Kuten Rahtu (2006: 55) toteaa, episteemiset epävarmuuden ilmaisimet voivat usein olla ”merkkeinä ironisesta tulkintamahdollisuudesta” sellaisissa konteksteissa, joissa asian varmuusaste on ilmeinen (kuten esimerkissä 2). Merkkejä esimerkin 11 moniäänisyydestä on pitkin matkaa muun muassa leksikaalisissa valinnoissa: kyseen nostajaan viitataan NP:illä *suurin ihmelapsi* ja *suurin lupaus* ja aiheesta nousseen keskusteluun *joku ilkeä voisi väittää* ja *huhujen mukaan*. Kazakstanin joukkueen toimintaa kuvataan dramaattisina käänteinä (*saapui kyllä Poriin, mutta lähti melkein samantien takaisin*).

Kaikissa edeltävissä esimerkeissä (myös luvussa 4.1) on ollut kyse yksittäisistä tilanteista ja tapahtumista (tietty onnettomuus, yksilö, näyttely, kondomipäätös, kilpailukiello jne.). Kun episteemis-evidentiaalisten kommenttiadverbien ja -partikkelien vaikutusalassa on spesifi ja ei-konventionaalinen tieto, käytön motivaatio on helppo nähdä, sillä juuri sellaista tietoa teksteissä on syytä kommentoida sekä tiedon varmuuden, konventionaalisuuden sekä jaettavuuden ja tietoon pääsyn suhteen. Sitä vastoin suomen kaltaisessa kielessä, jossa tiedon lähteen merkitseminen ei ole kieliopillisesti pakollista, erityisesti konventionaalisen tiedon merkitseminen evidentiaalisilla ilmauksilla on teko, johon helposti alkaa kertyä erilaisia implikaatioita (ks. esim. partikkelin *muka* merkityksenkehitystä neutraalista referoinnin ilmaisimesta kielteisen asenteen merkitsimeksi Nordlund 2005, 2011). Hahmottelen lopuksi myös sitä, miten merkitys muodostuu silloin, kun vaikutusalassa on jollakin tapaa yleistiedoksi jäsentyvä asiointila.

4.3 Vaikutusalassa geneerinen tieto

Varman, kumoamattoman tiedon eksplikoiminen evidentialisella asteikolla jaetuksi ja episteemisellä asteikolla epävarmaksi aiheuttaa lisätulkintoja. Nykysuomen *tiettävästi* ei yleensä yhdistykään tällaiseen yleiseen tai luonnonlakimaiseen tietoon muutoin kuin jollakin tapaa affektisissa tai moniäänisissä konteksteissa. Tai toisin päin: kun tieto on konventionaalista tai jaettua geneeristä tietoa, siis kiistattomia faktoja, *tiettävästi* kirjoittaa moniäänisiä, usein ironisia tai humoristisia tulkintoja. Näin käy esimerkkien 12 kaltaisissa tapauksissa. Esimerkeissä *tiettävästi* on virkkeessä, jossa ilmaistu asiointila (kukaan ei souda kirkkovenettä yksin, kissat eivät ole jäseninä ihmisten yhdistyksissä, kuolleet eivät soittele) on tietoa, jolle on pysyvää fysikaalista tai kulttuurista evidenssiä. Sanomalehtiaineistossani konventionaalisen tiedon merkitsevän *tiettävästi*-partikkelin kirjoittama ironia on melko lempeää, mutta muista medioista löytyy räväkempiä esimerkkejä partikkelin yhdistämisestä konventionaalistuneen yleistiedon kanssa, kuten esimerkki 12c osoittaa.

(12) a. Vaikka Karppinen haluaakin ottaa nyt etäisyyttä huippu-urheiluun, kilpailuvietti puraisee silloin tällöin. Kaksi vuotta sitten Karppisen kipparioma Tannilan Tahdon kirkkovene lipui 50:ntenä maaliin Sulkavan soudussa. **Tiettävästi** joukkueessa soui muitakin kuin Raision jätti. [artikkelin loppu] (Aamu1995.)

b. Kukahan minäkin olen? [pääotsikko]

Viisaat ovat nyt päätelleet, että kissa ei tiedä olevansa kissa. Tosin emme tiedä, onko kissoilta kysytty mitään. Turha meidän olisikin kysyä, me viisaat nimittäin emme saa selvää kissojen puheesta. Kissan ja muidenkin eläinten inhimillisyyttä on pohdiskeltu epäilijöiden seurassa Skepsiksessä. Kissoja ei *tiettävästi* ole jäseninä. (Aamu1995.)

c. Kyse ei ole vitsistä. MSN.comin haastatteleman ”hautajaissuunnittelijan” Pamela Vetterin mukaan useat hänen asiakkaistaan (siis elävistä) kertovat soittavansa arkkuihin jätettyihin puhelimiin. **Tiettävästi** yksikään kuollut ei ole vielä vastannut lähimmäisten soittoihin.

Toisaalta, olisihan se näppärää saada kännykkä mukaan arkkuihin. Jos kävisi niin hassusti, että heräisi arkussa elävältä haudattuna, olisi mahdollista soittaa lapiomiehet hätiin. (Internet, blogiteksti <http://zeeland.fi/juusonblogi/saappaat-jalassa-ja-kannykka-taskussa>, 9.8.2010.)

Tekstijakson humoristinen, ironinen tai affektinen tulkinta syntyy esimerkeissä siitä merkitysten yhteensopimattomuudesta, joka syntyy kiistämättömän faktan ja varauksellisen episteemisen asenteen välillä. Sanan synnyttämää ironista tulkintaa voi tarkastella intentionaalisen implikaationa, joka syntyy varauksen ja varman tiedon inkoherenssista. Silloin esimerkiksi ironia voi tarjoutua sellaiseksi tulkintakehykseksi, jossa teksti saa koherentin lukutavan. (Ks. Rahtu 2005, 2006: erit. luku 3.) Kirjoittaja voi *tiet-*

tävästi-partikkelin varaus-merkityksen avulla korostaa geneerisen tiedon ilmeistä tunnettua ja varmuutta ja siten ilmaista, että muun olettaminen olisi epäkompetenttia tai huvittavaa. Tällä korostuksella voi tekstin vuorovaikutusfunktion kannalta tehdä erilaisia asioita. Ironisen tulkintakehyksen rakentaminen näyttää olevan yksi keino konstruoida ”osaavaa” lukijaa; lukijaa, joka tunnistaa mm. ironiaan tarvittavan moniäänisyyden ja tekstilajin liikkumavaran (ks. esim. 12c).

Tiedon geneerisyys ja erityisesti konventionaalisuus on tietysti aina tilannekohtaista. Esimerkiksi kotioiloissa lausuttu *Tiättävästi meillä ei käy siivooja* (funktiossa, jossa väitteenä on, että kuulijan on osallistuttava toimintaan, ja perusteluna, ettei muuta työvoimaa ole) tulkittaneen affektiseksi vuoroiksi, jossa leikitellään ainakin sillä, että tieto (perhe ei käytä ulkopuolista siivousvoimaa) on toisaalta spesifiä mutta siinä kontekstissa konventionaalista tietoa, joten sen kanssa käytetty *tiättävästi* herättää varaus-merkityksen kautta jonkinlaisen moniäänisen tulkinnan. Vastaavasti myös takaus-merkitys yhdistettynä yleistietoon vie tulkintaa moniääniseen suuntaan. Samalla tavoin kuin on redundanttia ja siten tunnusmerkistä korostaa faktan varmuutta, yleistiedon eksplisiittinen merkintä ’saadun tiedon mukaan’ -merkityksellä johtaa lisäimplikaatioihin. Kumpikin merkitysulottuvuus siis vie konventionaalistuneen tiedon yhteydessä tulkintaa samaan affektiseen suuntaan.

Partikkelin *tiättävästi* referoituun toisen käden tiedoksi merkitsemiseen perustuva episteeminen varaus-merkitys on nykysuomessa niin vahva, että partikkeli ei näytä yhdistyvän kiistattomien faktojen kanssa muutoin kuin edellä kuvatun kaltaisissa moniäänisissä konteksteissa. Voi siis sanoa, että se kirvoittaa joko varauksen tulkinnan tai sellaisen ironisen tulkinnan, joka syntyy varauksen ja varman tiedon hankauksesta. Partikkelin merkityksenkehityksen kannalta kiinnostavaa on, että se esiintyy 1800-luvun puolenvälin tietoteksteissä tyyliltään neutraaleissa konteksteissa, joihin varauksen merkitys näyttää sopivan huonosti (13a–b).¹³

(13) a. Enin valo tulee meille auringosta; mutta **tiättävästi** ilmestyy valoa myös muulla tavalla. (Lönnrot, Val4-232.)

b. Sentähden, että valon säkeet yhteisesti harvemmasta aineesta tiviämpään viteeseen, juostessansa painuvat ainetta kohde, ja kuin ilma maata vastaan on **tiättävästi** tiviämpi, niin tulevat auringon valon säkeet pystymmästi katsojan silmiin, näin näyttämään auringon kuvan korkiammalla kuin onkaan. (Roos, Min1845-77.)

Nykysuomessa tieteelliseen argumentoivaan tekstilajiin sana ei kuitenkaan kuulu (ks. esim. Kakkuri-Knuutila 1998: 256; Kniivilä, Lindblom-Ylänne & Mäntynen 2007: 93) juuri siksi, että sen ilmaisema evidentiaalisuus on liian epäspesifiä ja sen episteeminen merkitys on ambivalentti takauksen ja varauksen suhteen.

---

13. Viron lähimerkityksinen *teatavasti* sopii sekä yleistiedon että jopa luonnonlakimaisen tiedon ilmauksiin: sillä ei ole varaus-merkitystä, vaan se konstruoi tiedon neutraalisti yhteiseksi ja jaettaviksi olevaksi (esim. *Maa ja mere piir ajapikku teatavasti muutub*, EKS s. v. *teatavasti*).

4.4 Tekstuaalisia funktioita

Kuten edellä on ollut esillä, vaikka sanomalehtiaineistossa partikkeli *tiettävästi* yleensä aiheuttaa jonkinlaisen referointitulkinnan, se ei ole keino, jolla ilmaistaan tiedon lähettä spesifisti. *Tiettävästi* toimii siis sellaisen referoinnin ilmentimenä, jossa tieto lähettä mainitsematta merkitään toisen käden tiedoksi, joko yhdeltä henkilöltä kuulluksi tai yleiseksi kuulopuheeksi (ISK 2004: § 1457; Kuiri 1984; referoinnin piirteistä ks. Kalliokoski 2005; evidentialien käytöstä toisen käden tiedon ilmaisemiseen ks. Aikhenvald 2004; Mushin 2001). Aineistosta nousee kaksi tapaa hyödyntää tätä merkitystä tekstin äänien rakentamisessa: partikkelia käytetään implikoimaan, että tieto on jostain muualta kuin mihin sitä edeltävä eksplisiittinen lähde viittaa tai että tieto on jonkinlaista kuulopuhetta, huhua.

Mahdollinen tiedon lähde voidaan tietysti ilmaista jossakin partikkelin lähikontekstissa, ja *tiettävästi*-jakson voi tulkita myös jatkavan samaa referointilinjaa. Näin on esimerkiksi 14a, jossa todennäköinen tiedon lähde on edeltävässä virkkeessä (*YK kertoi*). Tavallisempaa kuitenkin on, että *tiettävästi* mahdollistaa tulkinnaiksi jonkin muun lähteen. Esimerkeissä 14b–c ennen *tiettävästi*-partikkelia on eksplisiittisesti referoiva *Lehdon mukaan* ja *Risto Ylihonkola kertoi*, mutta kummassakin esimerkissä jää avoimeksi, viittaako *tiettävästi* samaan lähteeseen. Itse asiassa on niin, että ilman partikkelia jälkimmäinenkin asiointi tulisi tulkituksi Lehdon ja Ylihonkolan sanomiksi ja *tietävästi* nimenomaan synnyttää implikaation, että tieto on peräisin jostakin muualta.

- (14) a. YK kertoi Zepaa puolustavien Bosnian hallituksen joukkojen tulittaneen kaupungin pohjoispuolella olevia ukrainalaisten rauhanturvaajien asemia. YK-sotilaita ei **tiettävästi** haavoittunut tulituksessa, mutta heidän tukikohdansa vaurioitui pahoin. (Aamu1995.)
- b. Sitten päätetään MM-matolle lähtijät, Lehto tuumasi. Asell on *Lehdon mukaan* saanut niskavammaan salvaa ja särkylääkettä, mutta niskaa ei **tiettävästi** ole kuvattu. Ottelukuntoon pääseminen lokakuuhun mennessä on sitten täysin arvoitus. (Aamu1995.)
- c. Tarkastusjoukkojen johtoryhmässä Tampereen poliisilaitoksella istunut veroviraston toimistopäällikkö *Risto Ylihonkola kertoi*, että tulokset illan saaliista on mahdollista kertoa vasta myöhemmin. Tarkastusjoukkojen ensimmäisissä raporteissa ei näkynyt merkkejä ongelmista. Tarkastajat kävivät läpi kirjanpitoja ja ottivat selvää, onko ravintoloiden henkilökunta asiallisesti työnantajan kirjoilla. **Tiettävästi** verotarkastajat katselivat sivusilmällä myös, olisiko tarjolla ollut laitonta alkoholia. (Aamu1995.)

Partikkelin yksi tekstuaalinen funktio näyttää usein olevan nimenomaan katkaista edeltävä referointijakso, kuten edellisissä esimerkeissä, tai yleisemmin tekstijaksossa vallitseva näkökulma ja tuoda esiin toinen ääni. Se on siis varsin vahva implikaatio siitä, että tekstissä tapahtuu jonkinlainen referoinnin tai muun näkökulman muutos

(vrt. esim. kvasirakenteen käyttöön, Nordlund 2005). Esimerkissä 15 on kyse kanadalaisen naisohjaajan puhelinhaastattelusta, jossa ohjaaja on kertonut uusimmista elokuvistaan. Jakso, jossa kuvataan ohjaajan uusinta elokuvaa, on konstruoitu repliikkiin asti toimittajan näkökulmasta.

- (15) Rozema kuvaa rakastumisen prosessia, sitä kuinka ihminen eräänä päivänä huomaa uusien tunteiden lakaisseen vanhat menemään. Tähän hän käyttää varsin perinteistä kuvastoa kupidonnuolineen kaikkineen. Naisen rakastuminen toiseen naiseen tapahtuu kuten perinteisessä heterosuhteessakin, kohde vain sattuu olemaan samaa sukupuolta.

Tiättävästi joillekin Rozeman kuvausryhmässä olleille militanttilesboille oli liikaa se, että Rozema kuvasi myös miehen ja naisen rakastelua. Ohjaaja itse välttelee määrittelyitä.

– En ole vielä lukenut juttua jossa minut määriteltäisiin lesboelokuvantekijäksi, mutta jos joskus sellaisen näen niin sitten kyllä suutun. (Aamu1995.)

Partikkelilla *tiättävästi* alkava kappale lopettaa tässä kohdassa toimittajan oman äänen ja merkitsee kappaleen sisällön muusta lähteestä tulevaksi arvioksi, jota haastateltu ohjaaja saa omasta näkökulmastaan kommentoida. *Tiättävästi*-virke erottuu sekä toimittajan että haastateltavan äänistä myös leksikaalisin valinnoin; affektinen *militanttilesbo* välittää referoitavan lähteen näkökulmaa (ks. ISK 2004: § 1474; Rahtu 2005; Nordlund 2005).

Uuden äänen tuominen voi olla myös keino painottaa sitä, että kyse on jonkinlaisesta yleisesti esillä olevasta huhusta. Esimerkissä 16 haastateltava on pantu reagoimaan vielä selvemmin *tiättävästi*-vuorossa esitettyyn asiaan kuulopuheena.

- (16) Vuosi sitten Ilvestä pidettiin toivottomana tapauksena – varmana putoajana. Nyt Ilveksessä on taas imua. FinnPan ex-ilves Pekka Mattilakin on **tiättävästi** kysellyt paluumahdollisuuksista. – *En ole kuullutkaan, kiistää Runsas*, mutta myöntää: – totta kai olemme kiinnostuneita, jos oma kasvatti haluaa takaisin Ilvekseen. (Aamu1995.)

Sanomalehtiteksteissä usein toistuva *tiättävästi*-partikkelin käyttökonteksti onkin kopulalauseissa, joissa kirjoittaja esittää arvion jonkin henkilön tai kollektiivin mentaalisisestä tilasta: mielipiteistä, mielipiteen muodostumisesta, suunnitelmista ja aikomuksista (17a–d).

- (17) a. Vaikka Yhdysvallat, Ranska ja Englanti pystyisivätkin löytämään pitävän yhteisen linjan – ja Englanti ei **tiättävästi** ole ylen innostunut suunnitelmasta – niin ongelmaksi jäisi Venäjä. (Aamu1995.)
b. Nytemmin hän olisi **tiättävästi** valmis jatkamaan vielä yhden kauden, mutta ei halua asettua Ahoa vastaan. (Aamu1995.)
c. SAK on **tiättävästi** valmis liikahtamaan pienin askelin. (Ilta1996.)

d. Muutokset on **tiettävästi** aikomus runnoa läpi jo vuoden 1997 tulo- ja menoarvion valmistelun yhteydessä. (Aamu1995.)

Kuten edellisessä luvussa kävi ilmi, tällainen spesifiä tietoa kommentoiva *tiettävästi* ilmentää sanomalehden juttutyypeissä kirjoittajan varausta, ja varaus rakentuu 'saadun tiedon mukaan' -merkityksen pohjalta. Sanan valinta voi olla hyvinkin tietoista; esim. Kuutin ja Puron *Mediasanasto* (1998: 67) tunnistaa nykytekstien *tiettävästi*-partikkelin käytön esitellessään journalististen lähdekoodien esityskäytäntöjä: ”Syvä taustatieto (*deep background*) kieltää minkään tunnistettavan lähteen mainitsemisen, jolloin lähdeviittaus voidaan kiertää esimerkiksi 'tiettävästi'-ilmauksella.”

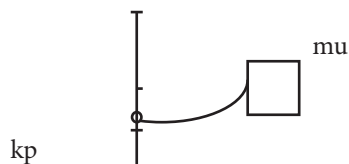
4.5 Kokoavasti

Tiettävästi hahmottuu partikkeliksi, joka uutismaisissa juttutyypeissä toimii spesifin tiedon varauksena ('niin paljon kuin saadun tiedon mukaan tiedetään'). Varauksen perustana on toisen käden tiedoksi merkitseminen, mikä dominoi partikkelin käyttökonteksteja sanomalehtiaineistossa ('jos ilmenee uutta, tiedon jokin aspekti voi muuttua'). Sana siis implikoi tiedon olevan toisen käden tietoa jostakin epäspesifiksi jäävästä lähteestä (ks. erit. lukua 4.1). Varauksen kytkeytyä evidentialialinen takaus siinä mielessä, että sanan käyttö eksplisiittistaa tiedon olevan jostakin lähteestä peräisin. Sanan takauksen merkityspiiri ei siis suoraan ota kantaa tiedon varmuuteen vaan tiedon asetumiseen evidentialialisella asteikolla. Näin sanomalehden konteksteissa partikkeli on yksi keino jäsentää diskurssiavaruutta niin, että lukijalle rakennetaan paikka hyväksyä tieto annetuin reunaehdoin. Lukija siis konstruoidaan tiedosta kertomisen vastaanottajaksi ja siinä suhteessa tietämättömäksi vastaanottajaksi, mutta toisaalta kertomisen taustat ymmärtäväksi sanomalehden konseptiin sosiaalistuneeksi lukijaksi.

Konventionaalistuneena tai generisenä ja siten jaettavana käsitteistetty tieto yhdistettynä partikkelin referoivaan implikaatioon ja lähes poikkeuksetta syntyvään varauksen merkitykseen saa aikaan affektisia, usein humoristisia lisätulkintoja (ks. lukua 4.3). Epäspesifinä evidentialialina sen näkyvin tekstuaalinen funktio on implikoida näkökulman jonkinlaista muutosta (ks. lukua 4.4).

5 Partikkelin *tiettävästi* merkitys ja sen jäsentyminen sanomalehtikontekstissa

Analyysini perustana on ollut kognitiivisen kieliopin tarjoama kuvaus adjektiivikan-taisista adverbeista relaation profiloivana lekseminä. Modaalisen partikkelina *tiettävästi* ilmaisee kytköstä modaalisen alueen ja vaikutusalueen olevan asiointilan välillä (kuvio 2). Relaation kiintopiste (kp) implikoi modaalisen, tietämistä jäsentävän asteikon, jolle muuttuja (mu) jonkin omaisuutensa osalta sijoittuu. Muuttujaa edustaa kuviossa skemaattista entiteettiä kuvaava neliö, ts. muuttujan kielellisenä spesifikaationa voi olla NP, advP, adjP, verbilauseke tai koko lause (ks. Langacker 2008: 116).

tietämisen jatkumot

Kuvio 2.
Partikkelin *tiettävästi* profiloima relaatio.

Olen purkanut partikkelin *tiettävästi* asettaman relaation muuttujan olemusta luvussa 4 tarkastelemalla sitä, minkälainen tieto asetetaan partikkeliin vaikutusalaan. Muuttujan jäsentämisessä olen hyödyntänyt Langackerin (1987: 160–161) esitystä tietämisen eri ulottuvuuksista. Tyypillisesti kirjoittajat käyttävät partikkeliä kommentoimaan jotakin yksityiskohtaa spesifistä ja ei-konventionaalistuneesta tiedosta. Relaation kiintopisteen käsitteistys syntyy pitkälti *tietää*-verbin merkityksen kautta, mutta myös muodon sisältämästä adjektiivistuneesta partisiiipista. *Tietää* on verbi, joka profiloi skemaattista asioista tietoisena olemista. Suomen *tietää*-verbi jäsentää tietämisen peruluonteeltaan jatkumomaisena prosessina, sillä *asian* voi tietää tai *asiasta* voi tietää jotakin. Kiintopisteen hahmottama asteikko asettuu eri kognitiivisille alueille, joista olen käsitellyt episteemistä ja evidentialista asteikkoa (ks. kuviota 1 luvussa 3). Partikkelin merkitys jäsentyy sen tavallisimmassa käyttökontekstissa, sanomalehtien uutismaisissa juttutyypeissä erityisesti episteemisen alueen kautta. Silloin partikkeli ilmaisee asiain-tilan asettumista varmuuden ja mahdollisuuden jatkumolla todennäköisen, toisin sanoen melko kiistämättömän tiedon tasolle. Evidentialisella asteikolla sen merkitys asettuu tiedon jaettavuutta korostavaan päähän, ja se ilmaisee yleensä sanotun olevan toisen käden tietoa. Evidentialisen asteikon perusta on tiedon lähteen epäspesifisyys; epäspesifisyys motivoituu myös sanan muodosta (ks. lukua 3).

Partikkelin skemaattinen merkitys on relaatio modaalisen asteikon ja asiain-tilan välillä, ja merkitys täsmentyy käyttötilanteessa. Partikkeli on siis keino rakentaa osallistujien näkemystä diskurssiavaruudesta tiedon eri aspektien suhteen. Kun partikkelin merkitystä avaa morfeemi morfeemilta (ks. myös lukua 3), sen merkitys hahmottuu suunnilleen 'tiedettävissä olevalla tavalla'. Lause- ja tekstikontekstista riippuen tiedettävissä oleminen saa spesifimpiä tulkintoja. Olen tarkastellut skemaattisen merkityksen pohjalta sanan käyttöä ilmaisemassa toisaalta kirjoittajan varausta '(lähteestä) saadun tiedon perusteella' tai takausta 'kuten on mahdollista tietää, toisaalta toisen käden tiedoksi merkitsemistä 'lähteestä saadun tiedon mukaan'. Nämä sanan kolme spesifin tason merkitystä limittyvät toisiinsa, mutta ovat hiukan eri tasolla siten, että varaus ja takaus ovat modaalisuuden alueelle asettuvia arvioita, ja kumpikin perustuu sanan epäspesifiin evidentialisuuteen, joka yleensä reaalistuu toisen käden tiedoksi.

Aineistossani *tiettävästi* ilmaisee vahvaa implikaatiota siitä, että tieto on kuultu jostain lähteestä, jota kirjoittaja ei spesifisti ilmaise. Referointimerkitys on sanomalehtiaineiston esimerkeissä niin vahva, että puhtaita päättelyyn ja omaan kokemuksen

kautta rakentuvaan evidenssiin perustuvia käyttöjä on vaikea löytää, vaikka osien motivoima 'tiedettävissä olevasti' -merkitys sen mahdollistaisi. Olen kuitenkin käsitellyt referointimerkitystä implikaationaalisenä merkityksenä; se on yleensä mutta ei välttämättä läsnä. Epäspesifi referointi on lehtiteksteissä kirjoittajan resurssi, ja sitä hyödynnetään muun muassa sellaisiin tekstuaalisiin tehtäviin, jotka liittyvät kirjoittajan ja lukijan positioiden näkyvyyden asteeseen ja äänenvaihtoon. Luvussa 4.4 tarkastelin erityisesti sitä, miten *tiettävästi* voi katkaista edellä olevan referointijakson tuomalla ääneen toisen auktoriteetin.

Sanomalehtiteksteissä episteeminen varaus on partikkelin *tiettävästi* keskeisin merkitys. Varaus nousee referoinnin implikaatiosta, mikä näkyy erityisen hyvin luvussa 4.1 käsittelemässäni uutiskontekstissa: relaation muuttajana on usein jokin uutisen yksityiskohta, jonka varmuus konstruoidaan partikkelin merkitystä hyödyntäen siten, että asiointila on varmaa saadun tiedon perusteella mutta voi muuttua, mikäli lähteestä saadaan uutta tietoa. Toisaalta varaus tulee esiin sanan niissä käytöissä, joissa muuttajana on konventionaalistunut tieto ja vuoro tulkitaan ironiseksi, kuten esimerkeissä 12a–c. Tällaisten käyttöjen koherentti tulkinta edellyttää lukijalta paitsi varausmerkityksen tunnistamista myös käsityksen merkitysten yhteensopimattomuudesta, joka syntyy kiistämättömän faktan ja varauksellisen episteemisen asenteen välillä.

Takaus 'kuten tiedetään' on osa sanan käyttöpotentiaalia, vaikkakin nykyisessä sanomalehtikielessä takaus ilman yhtäaikaista varauksen merkitystä on erittäin harvainen (mahdollinen tapaus on esimerkin 10 sitaatissa, jota käsittelemme luvussa 4.2). Koska olen rajannut aineiston sanomalehden juttutyyppeihin, varsinaiset argumentoivat tekstit partikkelin kontekstina jäävät vähemmistöön, mikä saattaa jonkin verran vaikuttaa kuvaan varauksen dominanssista. Sanomalehden uutismaisissa juttutyypeissä partikkelin takauksen tulkinnan perustana on tieto journalistisista prosesseista (ks. luku 4.1): *tiettävästi* on keino ilmaista lukijalle sitä, että uutisen tiedot ovat peräisin jostain lähteestä, ja tähän suhteeseen viittaaminen voi toimia uutisen faktuaalisuuden takauksena.

Partikkelin ilmaiseman relaation muuttuja säätelee sanan merkitystulkintaa melko pitkälle. Referointitulkinta liittyy erityisesti spesifin ja ei-konventionaalistuneen tiedon jäsenyyksiin. Konventionaalistuneen tai geneerisen tiedon yhteydessä *tiettävästi* aiheuttaa muita, affektisia tulkintoja. Suomen kaltaisessa kielessä, jossa evidentialisuus ei ole pakollinen kielellinen kategoria, tiedon lähteeseen viittaaminen edes epäspesifisti silloin, kun tieto on kaikkien tietämää, on tunnusmerkkistä ja usein implikoi ironista tms. tulkintaa.

Kirjoitetuissa, monologisissa juttutyypeissä *tiettävästi* on kirjoittajan näkökulman ilmaus mutta vuorovaikutuksellinen siten, että kirjoittaja määrittelee myös lukijan tiedon tason. Tekstin funktio määrittää siis myös sitä, miten yhteisenä ja jaettuna tieto konstruoidaan. Uutisteksti tarjoaa tiedon uutena, ja kun *tiettävästi* asettuu tähän tulkintakehykseen, sen funktio on diskurssiavaruuden päivittäminen. Mitä moniäänisempi teksti on, sitä enemmän myös lukijalla on vaihtoehtoja tulkita modaalisia elementtejä.

6 Lopuksi

Erityisesti keskusteluanalyttinen ja vuorovaikutuslingvistinen tutkimus on nostanut esiin partikkelien ja modaalisten adverbien vuorovaikutusta jäsentävän funktion (fennistiikassa ks. esim. A. Hakulinen 1998, 2001a, 2001b; Hakulinen & Saari 1995; Sorjonen 2001). *Tiettävästi* on kiinnostava kielen elementti siinä mielessä, että sen käyttö on kirjallista. Se on siis partikkeli, jonka yhteydessä vuorovaikutuksellisuus on kirjoitetun kielenkäyttötilanteen vuorovaikutuksellisuutta. Aineistossani se liittyy sellaisiin tekstuaalisiin toimintoihin, joilla kirjoittajat päivittävät diskurssiavaruutta tietämisen suhteen ja rakentavat tietävän tai tietämättömän lukijan positiota. Olen tässä kirjoituksessa tarkastellut partikkelin merkitystä aineistolähtöisesti kognitiivisen semantiikan kehityksessä. Metodisesti olen hyödyntänyt relationaalisten predikaattien kuvauksia, joita on kertynyt erityisesti spatiaalisista grammeista ja sidonnaisista morfeemeista, (ks. esim. Evans & Green 2006: luku 10 ja siinä mainittu kirjallisuus). Tämä tutkimusperinne ohjaa tarkastelemaan varsin puhuja- tai oikeastaan kirjoittajalähtöisesti relaation yksityiskohtia sekä niitä kognitiivisia alueita, joille relaatio asettuu. Partikkelin *tiettävästi* kuvaukseen sovellettuna tarkastelu nostaa esiin sen, että merkitys muodostuu nimenomaan suhteessa kontekstiin, esimerkiksi argumenttirakenteeseen, juttutyyppiin ja lopulta osallistujien interaktioon. Tutkimuskohteena episteemis-evidentiaalinen partikkeli tarjoaa uusia näkökulmia kognitiiviseen leksikaaliseen semantiikkaan, sillä sen merkitysanalyysi edellyttää kielenkäyttötilanteen ja osallistujille rakentuvan tiedon tason huomioon ottamista. Partikkeli-analyysit voivatkin tarjota yhden tavan purkaa kognitiivisen kielentutkimuksen puhujakeskeistä analyysitapaa.

Lähteet

Aineistolähteet

Kielipankki = Suomen kielen tekstikokoelma. Elektroninen nykysuomen tekstikorpus, 130 miljoonaa sanetta. Koostaneet: Helsingin yliopiston yleisen kielitieteen laitos, Kotimaisten kielten tutkimuskeskus, Joensuun yliopiston yleisen kielitieteen laitos & CSC, Tieteen tietotekniikan keskus. <http://www.csc.fi>.

*Aamui*1995 = *Aamulehti* 1995, 3838400 sanetta.

*Demari*1995 = *Demari* 1995, 2051156 sanetta.

Iltalehti 1996, 955644 sanetta.

*Karj*1995 = *Karjalainen* 1995, 6178856 sanetta.

Tekniikan maailma 1995–1997, 165339 sanetta.

Otava 1993, 37958 sanetta.

Lönnrot, Elias: *Valitut teokset 4 1829–1884* [tekstikorpus]. – Helsinki: Kotimaisten kielten tutkimuskeskus. (Sisältyy kokoelmaan Varhaisnykysuomen korpus.) http://kaino.kotus.fi/korpus/1800/meta/lonnrot/valitut4_rdf.xml

Roos, Samuel: *Mintähden ja Sentähden. Kysymyksiä ja Vastauksia Kaikkeen Luonnon Tietoon kuuluvissa Asioissa 1845* [tekstikorpus]. – Helsinki: Kotimaisten kielten tutkimuskeskus.

(Sisältyy kokoelmaan Varhaisnykysuomen korpus.) http://kaino.kotus.fi/korpus/1800/meta/roos/roos_coll_rdf.xml.

Kirjallisuuslähteet

- AIKHENVALD, ALEXANDRA Y. 2004: *Evidentiality*. Oxford: Oxford University Press.
- BYBEE, JOAN – PERKINS, REVERE – PAGLIUCA WILLIAM 1994: *The evolution of grammar. Tense, aspect, and modality in the languages of the world*. Chicago: University of Chicago Press.
- CHAFE, WALLACE 1986: Evidentiality in English conversation and academic writing. – Wallace Chafe & Johanna Nichols (toim.), *Evidentiality. The linguistic coding of epistemology* s. 261–272. Norwood, NJ: Ablex.
- CROFT, WILLIAM 1993: The role of domains in the interpretation of the interpretation of metaphors and metonymies. – *Cognitive Linguistics* 4 s. 335–70.
- EKS = *Eesti kirjakeele seletussõnaraamat* I–VIII. Tallinn: Keele ja Kirjanduse Instituut & Eesti Keele Instituut 1988–2007.
- ETELÄMÄKI, MARJA – HERLIN, ILONA – JAAKOLA, MINNA – VISAPÄÄ, LAURA 2009: Kielioppi käsitteistyksenä ja toimintana. – *Virittäjä* 113 s. 162–187.
- ETELÄMÄKI, MARJA – JAAKOLA, MINNA 2009: *Tota* ja puhetilanteen todellisuus. – *Virittäjä* 113 s. 188–212.
- EVANS, VYVYAN – GREEN, MELANIE 2006: *Cognitive linguistics. An introduction*. Edinburgh: Edinburgh University Press.
- FAUCONNIER, GILLES 1994: *Mental spaces*. Cambridge: Cambridge University Press.
- FORSBERG, HANNELE 1998: *Suomen murteiden potentiaali. Muoto ja merkitys*. Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura.
- GOFFMAN, ERVING 1981: *Forms of talk*. Oxford: Blackwell.
- HAKULINEN, AULI 1998: The use of Finnish *nyt* as a discourse particle. – Andreas H. Jucker & Yael Ziv (toim.), *Discourse markers. Descriptions and theory* s. 83–96. Amsterdam: John Benjamins.
- 2001a: Eräistä diskurssipartikkelin *kyl(lä)* käyttötavoista keskustelussa. – Lea Laitinen, Pirkko Nuolijärvi, Marja-Leena Sorjonen & Maria Vilkkuna (toim.), *Lukemisto. Kirjoituksia kolmelta vuosikymmeneltä* s. 412–434. Suom. Marja-Leena Sorjonen. Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura.
- 2001b [1976]: Liitepartikkelin *-han/-hän* syntaksia ja pragmatiikkaa. – Lea Laitinen, Pirkko Nuolijärvi, Marja-Leena Sorjonen & Maria Vilkkuna (toim.), *Lukemisto. Kirjoituksia kolmelta vuosikymmeneltä* s. 44–90. Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura
- HAKULINEN, AULI – SAARI, MIRJA 1995: Temporaaalisesta adverbista diskurssipartikkeliksi. – *Virittäjä* 99 s. 481–500.
- HAKULINEN, LAURI 1961: *Suomen kielen rakenne ja kehitys*. Helsinki: Otava.
- HELASVUO, MARJA-LIISA 2006: Passive – personal or impersonal? A Finnish perspective. – Lyle Campbell & Marja-Liisa Helasvuo (toim.), *Grammar from the human perspective. Case, space and person in Finnish* s. 233–255. Amsterdam: John Benjamins.
- HUUMO, TUOMAS 2001: Scalar particles and the sequential space construction. – Hubert Cuyckens & Britta Zawada (toim.), *Polysemy in cognitive linguistics* s. 37–56. Amsterdam: John Benjamins.
- ISK = HAKULINEN, AULI – VILKUNA, MARIA – KORHONEN, RIITTA – KOIVISTO, VESA – HEINONEN, TARJA RIITTA – ALHO, IRJA 2004: *Iso suomen kielioppi*. Helsinki:

Suomalaisen Kirjallisuuden Seura.

- JUSSILA, RAIMO 2009: *Kalevalan sanakirja*. Helsinki: Otava.
- KAKKURI-KNUUTTILA, MARJA-LIISA 1998: Retoriikka. – Marja-Liisa Kakkuri-Knuuttilla (toim.), *Argumentti ja kritiikki. Lukemisen, keskustelun ja vakuuttamisen taidot* s. 233–272. Helsinki: Gaudeamus.
- KALLIOKOSKI, JYRKI 1996: Kieli, tunteet ja ideologia uutistekstissä. Näkymiä tekstilajin historiaan ja nykyisyyteen. – Jyrki Kalliokoski (toim.), *Teksti ja ideologia. Kieli ja valta julkisessa kielenkäytössä* s. 37–97. Kieli 9. Helsinki: Helsingin yliopiston suomen kielen laitos.
- 2005: Referointi ja moniäänisyys kielenkäytön ilmiönä. – Markku Haakana & Jyrki Kalliokoski (toim.), *Referointi ja moniäänisyys* s. 9–42. Tietolipas 206. Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura.
- KANGASNIEMI, HEIKKI 1992: *Modal expressions in Finnish*. Studia Fennica Linguistica 2. Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura.
- KUIRI, KAIJA 1984: *Referointi Kainuun ja Pohjois-Karjalan murteissa*. Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura.
- KUUTTI, HEIKKI – PURO, JUKKA-PEKKA 1998: *Mediasanasto*. Jyväskylä: Atena.
- LAITINEN, LEA 1992: *Välttämättömyys ja persoona. Suomen murteiden nesessiivisten rakenteiden semantiikkaa ja kielioppia*. Suomalaisen Kirjallisuuden Seuran Toimituksia 569. Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura.
- 1993: Nesessiivirakenne, kieliopillistuminen ja subjektiivisuus. – *Virittäjä* 97 s. 149–170.
- LANGACKER, RONALD W. 1987: *Foundations of cognitive grammar I. Theoretical prerequisites*. Stanford: Stanford University Press.
- 1991: *Foundations of cognitive grammar I, II*. Stanford: Stanford University Press.
- 1999: *Grammar and conceptualization*. Berlin: Mouton de Gruyter.
- 2001: Discourse in cognitive grammar. – *Cognitive Linguistics* 12 s. 143–188.
- 2008: *Cognitive grammar. A basic introduction*. New York: Oxford University Press.
- LEHTINEN, ESA 1997: Episteemisyyt, yksilö ja yhteisö. – *Virittäjä* 101 s. 233–250.
- LEINO, PENTTI 1993: *Polysemia – kielen moniselitteisyys. Suomen kielen kognitiivista kielioppia* 1. Kieli 7. Helsinki: Helsingin yliopiston suomen kielen laitos.
- KÄRKKÄINEN, ELISE 2003: *Epistemic stance in English conversation*. Amsterdam: John Benjamins.
- MAKKONEN-CRAIG, HENNA 2005: *Toimittajan läsnäolo sanomalehtitekstissä. Näkökulmia suomen kielen dialogisiin passiivilauseisiin*. Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura.
- MIETTINEN, JORMA 1988: *Toimitustyö. Journalistiksi suunnistautuvan oppikirja*. Helsinki: Yliopistopaino.
- MUSHIN, ILANA 2001: *Evidentiality and epistemological stance. Narrative retelling*. Amsterdam: John Benjamins.
- NORDLUND, TARU 2005: Suomen kielen kvasirakenne ja kieliopillistunut moniäänisyys. – Markku Haakana & Jyrki Kalliokoski (toim.), *Referointi ja moniäänisyys* s. 338–359. Tietolipas 206. Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura.
- 2011: Perustelevasta referoivaksi. Suomen partikkelin *muka* merkityksenmuutos 1800-luvun tekstiaineistojen valossa. – *Virittäjä* 115 s. 484–514.
- NS = *Nykysuomen sanakirja*. Helsinki: WSOY 1951–1961.
- ORPANA, TERTTU 1988: *Kuvaus vai kommentti. Tutkimus suomen kielen adjektiiviadverbien semanttisesta tulkinnasta*. Opera fennistica & linguistica 2. Tampere: Tampereen yliopiston suomen kielen ja yleisen kielitieteen laitos.
- PALLASKALLIO, RITVA 2006: Rajaamatonta läheisyyttä. Läsnäolon ja omakohtaisen kokemuk-

- sen tunnusmerkkejä 1800-luvun uutistekstissä. – Salla Kurhila & Anne Mäntynen (toim.), *Tunnetta mukana. Kirjoituksia Jyrki Kalliokosken 50-vuotispäivän kunniaksi* s. 124–146. Kieli 17. Helsinki: Helsingin yliopiston suomen kielen ja kotimaisen kirjallisuuden laitos.
- PEKKARINEN, HELI 2011: *Monikasvoinen TAVA-partisiippi. Tutkimus suomen TAVA-partisiipin käyttökonteksteista ja verbiliittojen kieliopillistumisesta*. Helsinki: Helsingin yliopisto, suomen kielen, suomalais-ugrialaisten ja pohjoismaisten kielten ja kirjallisuuksien laitos.
- PIETILÄ, JYRKI 2008: *Kirjoitus, juttu, tekstielementti. Suomalainen sanomalehtijournalismi juttutyypin kehityksen valossa printtimedian vuosina 1771–2000*. Jyväskylä studies in humanities 111. Jyväskylä: Jyväskylän yliopisto.
- PS = *Suomen kielen perussanakirja* I–III. Kotimaisten kielten tutkimuslaitoksen julkaisuja 55. Helsinki: Kotimaisten kielten tutkimuslaitos 1990–1994.
- PÄIVIÖ, PIA 2007: *Suomen kielen asti ja saakka. Terminatiivisten partikkelien synonymia, merkitys, käyttö ja kehitys sekä asema kieliopissa*. Turun yliopiston suomen kielen ja yleisen kielitieteen laitoksen julkaisuja 75. Turku: Turun yliopisto.
- RAHTU, TOINI 2005: Vilin pilkka. Erään haastattelun ääniä. – Markku Haakana & Jyrki Kalliokoski (toim.), *Referointi ja moniäänisyys* s. 282–335. Tietolipas 206. Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura.
- 2006: Sekä että. *Ironia koherenssina ja inkoherenssina*. Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura.
- SALMINEN, TARU 2000: *Morfologiasta moniäänisyyteen. Suomen kielen kvasirakenteen merkitys, käyttö ja kehitys*. Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura.
- SAUKKONEN, PAULI 2001: *Maailman hahmottaminen teksteinä*. Helsinki: Yliopistopaino.
- SCHEGLOFF, EMANUEL A. 2007: *Sequence organization in interaction. A primer in conversation analysis. Volume 1*. Cambridge: Cambridge University Press.
- SEPPÄNEN, EEVA-LEENA 1997: Osallistumiskehikko. – Liisa Tainio (toim.), *Keskustelunanalyysin perusteet* s. 156–176. Tampere: Vastapaino.
- 1998: *Läsnäolon pronominit*. Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura.
- SEPPÄNEN, EEVA-LEENA – HERLIN, ILONA 2009: Kuvauksista seurauksiin. Kaksiulotteinen konstruktio *niin A että*. – *Virittäjä* 113 s. 213–245.
- SORJONEN, MARJA-LEENA 2001: *Responding in conversation. A study of response particles in Finnish*. Amsterdam: John Benjamins.
- STENVALL, MAIJA 2011: *Captured by conventions. On objectivity and factuality in international news agency discourse*. Pic monographs 7. Department of modern languages. Helsinki: University of Helsinki.
- TUOMIKOSKI, R. 1973: Adjektiivin ja adverbien eroista. – *Virittäjä* 77 s. 199–214.
- ULKUNIEMI, MARTTI 2007: *Ljungo Tuomaanpojan lainsuomennoksen sanasto*. Martti Ulkuniemen postuumin käsikirjoituksen mukaan toimittaneet Antero Niemikorpi, Raimo Jussila, Anne Kattilakoski, Esko Koivusalo, Heikki Mattila & Erkki Rintala. Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura.
- VISK = HAKULINEN, AULI – VILKUNA, MARIA – KORHONEN, RIITTA – KOIVISTO, VESA – HEINONEN, TARJA RIITTA – ALHO, IRJA 2004: *Iso suomen kielioppi*. Verkko-versio. <http://scripta.kotus.fi/visk>.

The non-specific evidential: the word *tieltävästi* 'as far as is known' in contemporary Finnish

This article examines the meanings of the epistemic evidential particle *tieltävästi* 'as far as is known' within the theoretical framework of cognitive grammar (Langacker 1987, 1991, 2008). The analysis is corpus-based. *Tieltävästi* is an element of written language, and the corpus of texts used here is taken from four newspapers represented in the Language Bank Corpus (maintained by CSC, the IT Centre for Science Ltd). The analysis is based on the notion within cognitive grammar of adjectival adverbs used as relational predicates. *Tieltävästi* expresses a relation between a modal domain (the landmark of the relation) and the entity functioning as a scope of the particle (the trajector of the relation). The landmark implicates a modal scale representing knowledge, to which the trajector is attached according to some of its properties. The polysemy of the particle has its roots in the activation of different cognitive domains: the evidential cognitive domain operates as the background to the scale from individual knowledge to shared knowledge, while the epistemic domain provides a scale from irrefutable knowledge to knowledge that can be brought into question.

Within the scope of the particle (as a trajector) may be a clause or an entire sentence. The article defines the role of the trajector using Langacker's (1987) model and the continua from conventional to non-conventional knowledge, from the generic to the specific, from the intrinsic to the extrinsic, and from characteristic to non-characteristic knowledge. In the data used here, the particle appears most frequently in journalistic texts whereby within its scope is a piece of very specific, non-conventionalised knowledge. In more polyphonic contexts the particle may also refer to conventionalised or generic information, whereby *tieltävästi* would in fact serve to trigger affective interpretations.

The particle can be used to produce two opposing epistemic interpretations: a guarantee ('as far as we all know', 'according to the information at hand') or a hedge ('as much as can currently be deduced from the information at hand'). In journalistic texts hedging is the most frequent meaning of the particle, but this can easily overlap with the meaning of the guarantee: within the particle's scope there is generally a given detail in the news item, the veracity of which is constructed using the particle's meanings to signify that the nature of the matter is currently certain, based on the knowledge at hand, but that it may change should new information come to light.

The particle's use for hedging comes from the implication of reported knowledge, which by its very nature is based upon non-specificity: the particle does not explain how the information came about, rather it indicates that the knowledge can be shared and is not specific to one individual. The article also deals with the significance of re-

ported speech as an implication often found in certain usage contexts though not always present. As a non-specific evidential, the particle's central textual function is to imply a possible change in perspective of or to express opposing voices within the reported speech.

Kirjoittajan yhteystiedot (address):

Suomen kieli

PL 3

00014 Helsingin yliopisto

etunimi.sukunimi@helsinki.fi